

Az Európai Unió
Tanácsa

Brüsszel, 2022. október 31.
(OR. en)

Intézményközi referenciaszám:
2022/0344(COD)

14265/22
ADD 3

ENV 1092
CLIMA 558
AGRI 600
FORETS 110
ENER 553
TRANS 677
CODEC 1645
IA 171

FEDŐLAP

Küldi:	az Európai Bizottság főtitkára részéről Martine DEPREZ igazgató
Az átvétel dátuma:	2022. október 27.
Címzett:	Thérèse BLANCHET, az Európai Unió Tanácsának főtitkára
Biz. dok. sz.:	SWD(2022) 543 final
Tárgy:	BIZOTTSÁGI SZOLGÁLATI MUNKADOKUMENTUM A HATÁSVIZSGÁLATI JELENTÉS VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓJA [...] <i>amely a következő dokumentumot kíséri</i> Javaslat – Az Európai Parlament és a Tanács irányelve a vízpolitika terén a közösségi fellépés kereteinek meghatározásáról szóló 2000/60/EK irányelv, a felszín alatti vizek szennyezés és állapotromlás elleni védelméről szóló 2006/118/EK irányelv és a vízpolitika területén a környezetminőségi előírásokról szóló 2008/105/EK irányelv módosításáról

Mellékelten továbbítjuk a delegációknak az SWD(2022) 543 final számú dokumentumot.

Melléklet: SWD(2022) 543 final

Brüsszel, 2022.10.26.
SWD(2022) 543 final

BIZOTTSÁGI SZOLGÁLATI MUNKADOKUMENTUM
A HATÁSVIZSGÁLATI JELENTÉS VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓJA

[...]

amely a következő dokumentumot kíséri

Javaslat

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS IRÁNYELVE

a vízpolitika terén a közösségi fellépés kereteinek meghatározásáról szóló 2000/60/EK irányelv, a felszín alatti vizek szennyezés és állapotromlás elleni védelméről szóló 2006/118/EK irányelv és a vízpolitika területén a környezetminőségi előírásokról szóló 2008/105/EK irányelv módosításáról

{COM(2022) 540 final} - {SEC(2022) 540 final} - {SWD(2022) 540 final}

VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ

Európa felszíni és felszín alatti víztestei összefüggésében a víz-keretirányelv, valamint a környezetminőségi előírásokról és a felszín alatti vizekről szóló irányelv biztosítja a fenntartható gazdálkodás keretét. Bár Európa közel 100 ezer felszíni és 12 ezer felszín alatti vízteste a szennyezés miatt továbbra is terhelésnek van kitéve, e víztestek létfontosságú ivóvízforrást jelentenek, biztosítják a biológiai sokféleséget, alapvető erőforrásként szolgálnak a mezőgazdasági termelők és az ipar számára, szerepet játszanak a közlekedésben, és a villamosenergia- és hőtermelés nélkülözhetetlen összetevői.

A jelenlegi jogszabályok számos szennyező anyagot és anyagcsoportot foglalnak jegyzékbe, és tartalmazzák az egyes szennyező anyagok megengedett koncentrációit; e határértékeket a tagállamoknak területükön belül be kell tartaniuk. A vonatkozó jogszabályok szabályozzák továbbá a nyomon követést (az EU-ban közel 150 ezer helyszínen végeznek monitoringtevékenységeket) és az arra vonatkozó jelentéstételt, hogy a szennyező anyagok koncentrációja túllépi-e a maximális megengedett értékeket. Az ilyen szennyezés ellen hozott intézkedéseket szintén jelentésbe kell foglalni. Az uniós jogszabályok jelenleg 53 anyagra terjednek ki a felszíni vizek esetében; ezek főként peszticidek, ipari vegyi anyagok és fémek. A felszín alatti vizek esetében a vonatkozó jogszabályok felsorolják a peszticidekben található nitrátokat és hatóanyagokat.

Ez a kezdeményezés két fő problémával foglalkozik:

1. **Az ökoszisztémák és az emberi egészség nem megfelelő védelme** a mindenütt előforduló és/vagy új szennyező anyagok és keverékek jelentette kockázatokkal szemben. Az EU egészére nézve aggodalomra okot adó vegyi anyagok jelenlegi jegyzéke hiányos (nem tartalmaz bizonyos olyan anyagokat, amelyek jelentős negatív hatást gyakorolnak a környezetre és az emberi egészségre) és elavult (olyan anyagokat is tartalmaz, amelyek már nincsenek jelen számottevő mennyiségben, illetve amelyek esetében már nem megfelelőek a minőségi előírások). Ezenfelül az egyes anyagokra külön-külön összpontosító jelenlegi gyakorlat figyelmen kívül hagyja a keverékek kumulatív vagy kombinált hatásait, és a jelenlegi keret nem veszi figyelembe a szennyező anyagok jelentette terhelés szezonális különbségeit, például a mezőgazdasági termelők által vagy a magánkertekben használt peszticidek esetében.
2. **Végrehajtási hiányosságok:** a szennyező anyagok és a tagállami szinten meghatározott minőségi előírások között túl nagy eltérések mutatkoznak, ami összehasonlíthatatlan adatokat eredményez. Az adatkezelés és a jelentéstétel megterhelő, és nem igazodik a rendelkezésre álló technológia kínálta digitális potenciálhoz; a felszíni és a felszín alatti vizeket érintő szennyező anyagok jegyzékeinek rendes jogalkotási eljárás keretében történő aktualizálása pedig túlságosan hosszadalmas eljárás.

A környezetminőségi előírásokról szóló irányelv, a felszín alatti vizekről szóló irányelv és a víz-keretirányelv felülvizsgálatának célja a vízben található szennyező anyagokra vonatkozó szabályok jelentős korszerűsítése, és ezáltal az európai zöld megállapodás általános összefüggésében a szennyezőanyag-mentességi célkitűzés megvalósítása. A kezdeményezés az európai zöld megállapodás számos más kezdeményezésére – például a peszticidek és az antimikrobiális szerek mezőgazdaságban és akvakultúrában való használatának csökkentése,

a települési szennyvíz kezeléséről szóló irányelvnek a mikroszennyező anyagok kezelése érdekében történő felülvizsgálata stb. –, valamint az uniós vegyianyag-politikának a vegyi anyagokra vonatkozó fenntarthatósági stratégia révén történő felülvizsgálatára épül, és ezekhez kapcsolódik is.

Az előnyben részesített szakpolitikai alternatívákból és az azokhoz tartozó alintézkedésekből álló csomag két alapvető problémára tér ki:

A védelem hiánya:

- A felszíni vizek tekintetében:
 - 24 egyedi anyag – peszticidek, gyógyszerek és ipari vegyi anyagok, valamint egy 24 PFAS anyagból álló csoport – felvétele az elsőbbségi anyagok jegyzékébe;
 - 16 anyag környezetminőségi előírásainak módosítása: 14 anyag esetében szigorítás, 2 anyag esetben enyhítés révén;
 - módszertan kidolgozása a felszíni és a felszín alatti vizekben található mikroműanyagok és antimikrobiális rezisztenciagének mérésére és nyomon követésére annak érdekében, hogy azokat a jövőben adott esetben felvehessék a szennyező anyagok jegyzékébe;
 - 4 anyag törlése a jegyzékből (3 peszticid és 1 ipari vegyi anyag), mivel azok az EU egészére nézve már nem jelentenek veszélyt.
- A felszín alatti vizek tekintetében:
 - az I. melléklet (uniós szintű előírások) kiegészítése egy 24 PFAS anyagból álló csoporttal, két antibiotikummal és egy sor peszticid bomlástermékkel;
 - a II. melléklet (amely alapján a tagállamoknak mérlegelniük kell nemzeti szintű előírások bevezetését) kiegészítése egy gyógyszeripari anyaggal.

Végrehajtási hiányosságok:

- a felszín alatti vizekre vonatkozó kötelező „megfigyelési lista” létrehozása a felszín alatti vizek potenciális szennyező anyagaina vonatkozó megbízhatóbb adatok gyűjtése érdekében;
- a felszíni vizek megfigyelési listájának kiigazítása a kibocsátások szezonális jellegének figyelembevétele érdekében;
- a szennyezőanyag-jegyzékek jövőbeli kiigazításának megkönnyítése egyszerűsített jogalkotási folyamat révén;
- a vízgyűjtők szintjén releváns szennyező anyagokra vonatkozó előírások harmonizálása;
- az automatizált adatszolgáltatás mechanizmusának bevezetése, amely gyorsabb és közvetlenebb hozzáférést tesz lehetővé a tagállami szintű nyers vízminőségi adatokhoz.

A kezdeményezés tudományos alapját a Bizottság Közös Kutatóközpontja és a Környezetvédelmi Főigazgatóság irányítása mellett, a tagállamok, az érdekelt felek, az ipar és a tudományos körök bevonásával, átlátható és inkluzív folyamat keretében dolgozták ki. Az Egészségügyi, Környezeti és Újonnan Felmerülő Kockázatok Tudományos Bizottsága gondoskodott az érintett anyagok független tudományos értékeléséről. A hatásvizsgálat tartalmazza az egyes anyagokra/anyagcsoportokra vonatkozó, jelenleg (2022. október)

rendelkezésre álló előzetes vagy végleges véleményeket. Az olyan anyagok határértékei, amelyekre vonatkozóan nem állnak rendelkezésre előzetes vagy végleges vélemények, a Bizottság által az Egészségügyi, Környezeti és Újjonnan Felmerülő Kockázatok Tudományos Bizottsága számára készített dokumentáción alapulnak. Az ezen anyagokra vonatkozó határértékeket a hatásvizsgálat és a javaslat egészében szögletes zárójelek jelölik. A vélemények beérkezésekor a szögletes zárójeleket törlik.

Ez a kezdeményezés várhatóan pozitív hatással lesz Európa felszíni és felszín alatti víztestjeinek vízminőségére, és környezeti, társadalmi és gazdasági előnyökkel is jár. Ezért várhatóan közvetlen hatással lesz az iparra, a mezőgazdaságra, a forgalmazókra, a szennyvízkezelő vállalatokra, a tagállami hatóságokra és a lakosságra.

Unió szinten nem lehetett számszerűsíteni az összes hatást. Továbbá, mivel minden tagállam megválaszthatja, hogy az előnyben részesített szakpolitikai csomagnak való megfelelés érdekében milyen intézkedéseket hajt végre, a költségek és az előnyök sem számszerűsíthetők átfogóan, és a különböző anyagok, illetve víztestek tekintetében jelentősen eltérnek egymástól.

Nyilvánvaló ugyanakkor, hogy számos anyag felvétele a felszíni és a felszín alatti vizekre vonatkozó jegyzékekbe, illetve (a felszíni vizek esetében) ezek környezetminőségi előírásainak megváltoztatása költségvonzatokkal – időnként jelentős költségekkel – jár. A felszíni vizek esetében jelentős közvetlen kiigazítási költségek várhatók, például az ibuprofén (fájdalomcsillapító és gyulladáscsökkentő), a glifozát (a mezőgazdaságban és a kertészetben használt gyomirtó szer), a PFAS anyagok (például főzőeszközökben, ruházatban és bútorokban, tűzoltóhabban és testápolási termékekben használt vegyi anyagok nagy csoportja) és a biszfenol-A (a műanyag csomagolás egyik összetevője) hozzáadásával. Ugyanez vonatkozik a policiklikus aromás szénhidrogénekre (szén, gáz, olaj, élelmiszer előállításából származó vegyi anyagok), a higanyra (főként szénégetés és aranybányászat révén kibocsátott fém) és a nikkellek (szén és nehézelőanyag égetése során kibocsátott fém) vonatkozó környezetminőségi előírások módosítására is. A felszín alatti vizek tekintetében a PFAS anyagok esetében várhatók a legjelentősebb költségek, amelyek a felhasználás korlátozásához (pl. tűzoltóhab esetében a költségek helyettesítő felhasználásként az évi 390 millió eurót is elérhetik) és a szennyezett szilárd szerves anyagok kezeléséhez (a költségek az égetés esetében akár évi 755 millió eurót, a hulladéklerakás esetében pedig évi 201 millió eurót tehetnek ki) kapcsolódnak. Ugyanakkor az ivóvízszolgáltatók és végső soron az adófizetők profitálnak az előnyökből, mivel a víztisztítás költségei csökkennek.

Meg kell jegyezni, hogy a költségek és hasznok nem kizárólag ehhez a kezdeményezéshez kapcsolhatók, mivel több más kezdeményezés is foglalkozik az érintett szennyező anyagok némelyikével, így például a települési szennyvíz kezeléséről szóló irányelv, az ivóvíz-irányelv, az ipari kibocsátásokról szóló irányelv, a peszticidek fenntartható használatáról szóló irányelv, csakúgy mint a nem helyettesíthető felhasználásuk kivételével az összes PFAS anyag közeljövőben várható betiltása.

A digitalizáció, az adminisztratív egyszerűsítés és a jobb kockázatkezelési lehetőségek, amelyek célja, hogy a nyomon követést és a jelentéstételt pontosabbá és időszerűbbé tegyék, korlátozott, egyszeri adminisztratív költségekkel járnak az Európai Bizottság (iránymutatások, módszertanok kidolgozása stb.), az Európai Környezetvédelmi Ügynökség (a vízminőségi adatokhoz való hozzáférés javítása) és az Európai Vegyianyag-ügynökség (a

releváns szennyező anyagok jelentette kockázatok tudományos értékelése) számára. Az előrelátható feladatok többségének költsége jóval 1 millió euró alatt van. A szennyezés nyomon követésével kapcsolatos tagállami költségek várhatóan összességében emelkedni fognak a jogszabályok hatálya alá tartozó anyagok megnövekedett száma és eltérő jellege (például a mikroműanyagok) miatt. Ez azonban a 27 tagú EU-ban várhatóan nem haladja meg az évi 15 millió eurót (a becslések tagállamonként 0,33–0,55 millió eurót vetítenek előre). Ezek a kiadások ugyanakkor lehetővé teszik a Bizottság és a tagállamok számára, hogy a jövőben célzottabb intézkedéseket hozzanak a szennyezés ellen.

Ez a hatásvizsgálat arra a következtetésre jutott, hogy a társadalom szempontjából jelentkező előnyök összességében jelentősen meghaladják a költségeket. Az előnyök közé tartozik a víz- és iszapkezelés költségeinek megtakarítása, az egészségesebb ökoszisztéma és az egészségügyi ráfordítások csökkenése. A levegő és a talaj szennyezéséhez hasonlóan az endokrin károsító anyagoknak és a PFAS anyagoknak való kitettség is jelentős hatást gyakorolhat. A PFAS anyagok példája jól szemlélteti, hogy a fordított ozmózis vízkezelésben való alkalmazásának mellőzése nyomán jelentkező megtakarítások évente mintegy 9 milliárd eurót tesznek ki, az egészségügyi költségek terén elérhető megtakarítások pedig évente legalább 52–84 milliárd euró körül alakulhatnak. Az európai zöld megállapodás keretében már hatályban lévő vagy tervezett egyéb uniós jogszabályokat kiegészítve ez a kezdeményezés várhatóan jelentős előnyökkel jár majd a társadalom és a környezet számára.

Összefoglalva, a kezdeményezés felülvizsgálja a vízszenyező anyagokra vonatkozó uniós jogszabályokat annak érdekében, hogy összhangba hozza azokat a ma és az elkövetkező években releváns szennyező anyagokkal, ugyanakkor relevánsabbá, átláthatóbbá és adaptálhatóbbá teszi a jogszabályokat. Ezáltal – az EU szennyezőanyag-mentességi cselekvési tervével összhangban – hozzájárul azokhoz az általános erőfeszítésekhez, amelyek a szennyezést az emberi egészségre és a környezetre már nem káros szintre hivatottak visszaszorítani.